

## Martin Musek †.

Dne 28. m. m. se je peljal gerent občine Breg g. Martin Musek od svojega doma na postajo. Še blizu njegove hiše ga je došel avtomobil. Konj se je splašil. G. Musek je sicer skočil z voza in prijel konja. Toda ta ga je podrl pod sebe. G. Musek je dobil teške poškodbe, vsled katerih je naslednjega jutra ob 3. uri zjutraj umrl. Bodi mu zemljica lahka!

Martin Musek se je rodil 11. novembra 1840. Bil je posestnik na Bregu. Od l. 1869 dalje je bil nepretrgoma ud občinskega zastopa, torej celih 50 let. V tem času je bil dvajset let občinski predsednik.

Pod njegovim predstvom se je občina Breg znatno povzdignila. Potegoval se je dolgo časa za stavbo lastne šole in res je dosegel, da se je 1910 začela graditi in da se je 1911 otvorila. Bil je tudi ud krajnega šolskega sveta. Pod njegovim vodstvom je občina pridobila tri nove živinske sejme in novo tehniko. L. 1908 se je kupila lastna občinska hiša. Po prevratu je umrl meseca aprila 1919 postal občinski gerent in je vodil te posle vse do svoje tragične smrti. Občina je izgubila v njem neumornega delavca.

## Gospodarstvo.

**Agrarna reforma.** Glavno poverjeništvu za agrarno reformo v Sloveniji je izdalo naredbo z dne 3. septembra t. l. glede letošnje oddaje zemlje v zakup. To bi bil prvi korak, ki nas naj popelje do končne rešitve kmetijskega vprašanja. Navedena naredba določa posebno:

1. Nobeno poljedeljsko zemljišče ne sme ostati neobdelano, oziroma neizkoriščeno.

2. Vsak veleposestnik sme obdelovati v svoji režiji le toliko zemlje svojega veleposestva, kolikor je more obdelovati sam kot strokovni vodja (ekonom) s svojo gospodarsko družino, v katero spada tudi primerno število nastavlencev in delavcev, doslej zaposlenih na veleposestvu.

3. Vse poljedeljsko zemljišče, ki ga v smislu točke 2.) ne obdela veleposestnik sam s svojo družino, mora oddati uprava veleposestva še to jesen v najem onim občanom na veleposestvu interesiranih občin, ki se preživljajo deloma ali pa v celoti z obdelovanjem zemlje, pa zemlje sploh nimajo, ali pa je imajo manj, nego jim je treba za preživljanje njih rodbin. Nihče teh zakupnikov pa ne sme dobiti na podstavi te

„Česa želite?“

Mož in dve ženi stojita pred vrati — begunci iz goriškega okraja.

„Prosim, gospod, povejte nam, kje dobimo na te karte, ki ste nam jih dali včeraj, mast za zabelo? Vprašali smo že v vseh prodajalnah, a povsod brez uspeha.“

Jaz: „Potrpite nekoliko dni, povprašal bom v tej zadevi pri okrajnem gospodarskem uradu v Ptuj.“

Stranke odidejo. Sedaj bom imel mir. Toda ne! Komaj stopim v šolsko sobo in primem za kredo, prikoraka star mož — občinski revež — v šolsko sobo in gre naravnost proti meni.

„Prosim za krušno karto, pek mi brez nje ne da bruha.“

Jaz: „Krušne karte sem že včeraj razdelil, ali niste pri cerkvi slišali oznanila, da oni, ki ne pride pravočasno po izkaznice, ne dobi ničesar?“

Mož: „V cerkev ne hodim, zato tudi oznanila nisem slišal.“

Kaj si hočem! S starčkom grem v pisarno pa mu izročim njegovo krušno karto. Ko pridem iz pisarne, stoji že zopet neka žena pri šolskih vratih in prične: „Povejte mi, ali je res, da moram za vsak  $\frac{1}{4}$  kg sladkorja dati eno jajce. Samo za denar mi trgovec ne da sladkorja.“

odredbe v zakup več zemlje, nego jo more, vstevši njegovo lastno zemljišče, obdelati s svojo rodbino. Po možnosti naj se vpoštevajo pri oddaji v zakup sorazmerno vsi, ki so upravičeni dobiti zemljo v zakup.

4. Kot najemniki imajo vselej prednost dobrovoljci in vojaki, ki so se borili za osvoboditev in ujedinjenje Srbov, Hrvatov in Slovencev, invalidi ter vdove in sirote padlih vojakov.

5. Vsak podnajem je strogo prepovedan.

6. Oddaja zemljišč v najem na dražbi je nedopustna.

7. Najemščina v nobenem primeru ne sme presegati dosedanje višine, ter se sme zahtevati in plačevati le v denarju.

8. Najemna pogodba se sme glasiti le na eno leto.

To so glavne določbe te važne naredbe. Za naše okraje naredba po našem mnenju nima mnogo pomena. Ista velja seveda le za veleposestva, ki so pritegnjena v agrarno reformo.

Pri nas se smatrajo za takšna veleposestva, katera presegajo 75 ha zemljišča, primerne za obdelovanje, ali 200 ha sploh.

Ako hočemo vobče doseči nekaj zemljišč za naše ljudi, ki so brez zemlje, se bo morala strogo izvesti točka 3.) zgoranje naredbe. Strogo se bo moralo preiskati, ali res obdeljuje veleposestnik kot strokovni vodja s svojo gospodarsko družino sam zemljo, ali si jo je pa, posebno med vojno, kot vojni dobičkar nakupil, da naloži svoje velikanske krivične dobičke. Obdelovanje te zemlje prepušča seveda le svojim delavcem, sam pa veriži naprej, ker mu to več nese, kakor pa obdelovanje zemlje. Zemlja naj pripade le onemu, ki izključno od nje živi, ki bi jo rad sam obdeloval, pa je nima. Tako si predstavljamo reveži agrarno reformo.

**Oddaja apnenega dušika.** Za jesensko gnojenje ima Slovenska kmetijska družba na razpolago zadostne množine apnenega dušika, ki se posebno priporoča za gnojenje ozimne pšenice in rži ter ozimnega ječmena; pa tudi travnikov, vinogradov in hmeljnikov. Kolikor je nam dosedaj znano, je imelo spomladno gnojenje z apnenim dušikom zelo dober uspeh, vsled česar so tisti kmetovalci, ki so poskušali to gnojenje, zelo navdušeni za to umetno gnojilo. Po poročilih, ki jih je družba dobila, se je na pr. pri žitu doseglo na hektar 300 do 400 kg več zrnja nego brez dušika. Torej je to gnojenje zelo ugodno učinkovalo in se prav dobro izplačalo, vsled česar priporočamo tudi vsem drugim kmetovalcem, naj si naročijo tega umetnega gnojila, kolikor ga potrebujejo za jesensko gnojenje. Ozimni pšenici in rži ga potrosimo od 150 do 200 kg na en ha ali na  $\frac{1}{4}$  orala, ozimnemu ječmenu do 100 do 150 kg na

Jaz: „Prvi teden vsakega meseca dobe vsled odredbe okrajnega glavarstva le one stranke sladkor, ki prineso trgovcu za vsak  $\frac{1}{4}$  kg sladkorja po eno jajce, seveda proti temu, da se jajce zaračuni. Tudi one stranke dobe že prvi teden sladkor in sicer brez obveznosti, dajati jajca, ako prineso od občinskega predstojnika potrdilo, da nimajo kokoši.“

Žena: „Prosim, napišite mi vi to potrdilo, saj veste, da nimam kokoši, ker greste mnogokrat mimo naše hiše.“

Jaz: „Draga ženica, na to pač nisem pazil, ko sem hodil mimo vaše hiše. Sploh pa: saj vam da tako potrdilo vaš župan ali pa počakajte do prihodnjega tedna, ko dobi vsaka stranka sladkor samo za denar.“

Žena odide.

Trkanja na vratih pa še ni konca. Pride žena ter začne z osornim glasom: „Jaz bi rada imela karte!“

Jaz: „Karte sem razdelil že včeraj in pri cerkvi je bilo že parkrat razglašeno, da je treba priti po karte pravočasno. Kdor ne pride pravočasno, ne dobi za dotični mesec izkaznic.“

Žena: „To me nič ne briga. Včeraj nisem imela časa, sem imela druge posle. Sploh pa se ljudje pritožujejo, da od one dobe, ko „rihtarji“ ne dele več kart, ni več pravega

isto površino. Vendar je priporočljivo potrositi polovico te množine v jeseni, polovico pa spomladi, ko sneg skopni. Po travnikih se ga raztroši v pozni jeseni, da se pozimi razkroji in pride do korenin trave; vzamemo ga 100 do 150 kg na en ha ali na  $\frac{1}{4}$  orala. Hmelju ga damo istotako jeseni, in sicer 300 do 400 kg, vinogradom pa 250 do 300 kg na en ha ali na  $\frac{1}{4}$  orala. Apneni dušik stane v celih vagonih naložen v vrečah franko tvornica po 150 kron za 100 kg. Voznino po železnici mora vsak naročnik sam plačati. Manjše množine od enega vagona se odpošiljajo iz Ljubljane in stane tedaj franko Ljubljana po 160 kron za 100 kg.

**Blago za Jugoslavijo.** V Parizu se je ustanovil konzorcij jugoslovanskih trgovcev v zvezi z nekaterimi inozemskim bankami. Ta družba bo ustanovila po vseh večjih mestih Jugoslavije filijalke. Nakupila je že blaga za 200 milijonov kron, predvsem strojev, železnine, usnjarskih izdelkov, blaga za obleke in perilo, čevljev, klobukov, gotovih oblek, zdravil, izdelkov kemične in elektrotehnične stroke, specerijskih in kolonijalnih predmetov, olja, petroleja, galanterijskih izdelkov, gumijevih in sličnih predmetov etc.

**Izmenjava bankovcev.** Še vedno tišče ljudje velike množine papirnatega denarja doma. Večidel so predsodki, ki so vzrok tej škodljivi prikazni, deloma strah pred davki, ki se jih pa s takim skrivanjem nihče ne bo ubranil. Ako bi bil papirnati denar ves v zavodih, bi se zlahka tudi največji zneski preodkazali potom čekov po vsej domovini, tako, da bi ne bilo potrebno nikomur nositi polne žepe umazanega papirja po kupčijskih potovanjih. Meseca oktobra se bodo bankovci izmenjavali. Takrat bodo morali ljudje papir oddati in bodo zanj prejeli deloma kolkovane stare bankovce, deloma pa začasna potrdila (bone). Za posameznike in za državo je veliko boljše, da se izmenjava izvrši v glavnem preko denarnih zavodov, katerim bo itak to delo poverjeno. Zavodi si bodo veliko boljše pomagali z boni, kakor posamezniki. Tudi zna od vročitve denarja do vrnitve kolkovanega denarja preteči par dni. V vsakem oziru je torej svetovati, da naj začetkom oktobra, najboljši že 1. oktobra občinstvo čim največ gotovine naloži v denarnih zavodih. S tem bo prihranilo sebi in državnim organom veliko časa in sitnosti, zlasti pa se bode preneslo obratovanje z boni od posameznih privatnikov na denarne zavode.

**Kmetovalci!** O slinavki in parkljevki smo pisali že v zadnjih številkah. V prihodnji številki izide zopet obširen članek o tej kugi. Piše ga strokovnjak živinozdravnik.

Uredništvo.

reda. Prej smo dobili pri „rihtarju“ karte, kadar smo jih hoteli, in če ni bilo „rihtarja“ doma, dala nam je karte njegova žena, ali pa otroci. Kart smo dobili, kolikor je kdo hotel, saj so ležale po oknih. In sedaj take sitnosti, tak nered pri vas. Na glavarstvu se bom pritožila . . .“

„Prosta vam pot na glavarstvo in z Bogom“ odvrnem in zaprem vrata.

„Zdaj bom vendar enkrat prišel do pismenega razštevavanja z desetinskimi števili“, si mislim, toda šolski zvonec se oglasi in — računska ura je minila. To je bilo torej počevanje „brez motenja.“

Hvala Bogu, da imam v razredu dobro disciplino (red), sicer bi ne bil hrup samo v šolskem hodniku, marveč tudi v razredu.

Dodam še nekoliko pojasnil. Zadeva glede petroleja je bila res taka, kakor sta mi ženi sporočili. Na moje telegrafično obvestilo je poslala okrajna politična oblast takoj „revizorja“, ki se je na licu mestu uveril, da je vodstvo begunskega taborišča Wagnerja poslalo dotičnemu trgovcu dva soda petroleja s prošnjo, da pošlje v zameno v Wagnerjevo živila. Teh pa Štajerci radi stroge rekvizicije niso imeli, zato se je oddajal petrolej bližnjim Ogrom in Hrvatom za fižol, mast, jajca, sirovo maslo, koruzo itd.

Kar se tiče zabele, kateri goriški begun-